

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

**ВІСНИК
НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ХПІ»**

Серія Історія науки і техніки

№ 42 (948) 2012

Збірник наукових праць

Видання засновано у 1961 році

Харків
НТУ «ХПІ» 2012

Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Збірник наукових праць. Серія Історія науки і техніки. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2012. – № 42 (948). – 204 с.

Державне видання
Свідомство Держкомітету з інформаційної політики України
КВ № 5256 від 2 липня 2001 року

Збірник виходить українською та російською мовами.

Вісник Національного технічного університету «ХПІ» внесено до «Переліку наукових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук», затвердженого Постановою президії ВАК України від 26 травня 2010 р. № 1 – 05/4 (Бюлетень ВАК України, № 6, 2010 р., с. 3, № 20)

Координаційна рада:

Д. Л. Товажнянський, д-р техн. наук, проф. (голова);
К. О. Горбунов, канд. техн. наук, доц. (секретар);
А. П. Марченко, д-р техн. наук, проф.; С. І. Сокол, д-р техн. наук, чл.-корр. НАН України;
С. С. Александров, д-р техн. наук, проф.; А. В. Бойко, д-р техн. наук, проф.;
Ф. Ф. Гладкий, д-р техн. наук, проф.; М. Д. Голієвської, д-р техн. наук, проф.;
А. І. Грабченко, д-р техн. наук, проф.; В. Г. Дашко, д-р техн. наук, проф.;
В. Д. Дмитрієнко, д-р техн. наук, проф.; І. Ф. Домінін, д-р техн. наук, проф.;
В. В. Стефанов, канд. техн. наук, проф.; Ю. І. Зайцев, канд. техн. наук, проф.;
П. О. Качанов, д-р техн. наук, проф.; В. Б. Клепиков, д-р техн. наук, проф.;
С. І. Кондрашов, д-р техн. наук, проф.; В. М. Кошельник, д-р техн. наук, проф.;
В. І. Кравченко, д-р техн. наук, проф.; Г. В. Лісачук, д-р техн. наук, проф.;
В. С. Лушчок, д-р техн. наук, проф.; О. К. Морачковській, д-р техн. наук, проф.;
В. І. Николаєнко, канд. іст. наук, проф.; П. Г. Перерва, д-р екон. наук, проф.;
В. А. Пуляєв, д-р техн. наук, проф.; М. І. Рищенко, д-р техн. наук, проф.;
В. Б. Самородов, д-р техн. наук, проф.; Г. М. Сучков, д-р техн. наук, проф.;
Ю. В. Тимофіїв, д-р техн. наук, проф.; М. А. Ткачук, д-р техн. наук, проф.

Редакційна колегія серії:

Відповідальний редактор: В. М. Скляр, д-р іст. наук

Відповідальний секретар: Н. Г. Аніщенко, канд. іст. наук, доц.

Члени редколегії: Л. М. Бесов, д-р іст. наук, проф.; Е. Г. Братула, д-р техн. наук, проф.;
Д. В. Бредлавський, д-р техн. наук, проф.; Г. І. Гринь, д-р техн. наук, проф.; О. В. Ефімов, д-р
техн. наук, проф.; О. М. Корнієнко, д-р іст. наук; А. С. Литвинко, д-р іст. наук; Г. В. Лісачук, д-р
техн. наук, проф.; А. О. Мамалуй, д-р фіз.-мат. наук, проф.; О. К. Морачковський, д-р техн. наук,
проф.; В. І. Онопрієнко, д-р філос. наук, проф.; С. І. Посохов, д-р іст. наук, проф.;
О. Я. Пилипчук, д-р біол. наук, проф.; Л. Г. Половський, д-р техн. наук, проф.;
А. Г. Романовський, д-р лед. наук, проф.; І. Ю. Робак, д-р іст. наук, проф.; В. С. Савчук, д-р іст.
наук, проф.; В. А. Шендеровський, д-р фіз.-мат. наук, проф.

З номеру 42*2012 Вісник НТУ «ХПІ» має власну подвійну нумерацію: № 42 (948)

Рекомендовано до друку Вченою радою НТУ «ХПІ».

Протокол № 7 від 6 липня 2012 р.

© Національний технічний університет «ХПІ», 2012

ISSN 2079-0074 Вісник НТУ «ХПІ», 2012 № 42 (948)

УДК 627.947.084

Я. О. БАЛАШОВА-СУКАЧ, аспірантка, ДЕТУТ

РОЛЬ М. М. ГЕРСЕВАНОВА В РОЗВИТКУ ГІДРОТЕХНІКИ НА КАВКАЗІ

Стаття присвячена ролі М. М. Герсеванова в розвитку гідротехніки на Кавказі (кінець XIX – початок XX століть)

Ключові слова: М. М. Герсеванов, флот, порт, суднобудування, судноремонтні споруди, портобудування

Михайло Миколайович Герсеванов – видатний військовий інженер і науковець, один з фундаторів морської портової вітчизняної гідротехніки, за походженням грузин. Народився 25 березня 1830 р. в селі Нікополь Харківської губернії. Герсеванов отримав дуже гарну домашню освіту. А коли Михайлу Миколайовичу виповнилося 14 років батьки дозволили йому самому вибрати навчальний заклад.

21 серпня 1845 р. Герсеванов поступив юнкером в роту Миколаївського Головного Інженерного Училища [1].

26 травня 1849 р. Михайло Миколайович отримав чин прапорщика польових робіт інженерних військ та залишився в офіцерських класах училища (нині Миколаївської Інженерної Академії). У 1850 р. Герсеванов отримав чин підпоручика. А вже у 1851 р. він успішно закінчив повний курс училища та отримав звання інженера-поручика. Михайло Миколайович був зарахований в Інженерний корпус та призначений на службу в Київську фортецю.

У 1856 р. Герсеванов був прикомандирований до Миколаївського Інженерного Училища на посаду репетитора та в той же час він був відраджений за повелінням його високоності за кордон для ознайомлення зі станом всіх галузей військового мистецтва в Німеччині, Бельгії, Пруссії, Голландії, Сардинії, Франції та Англії [1].

З 1857 р. Михайло Миколайович став викладати будівельне мистецтво у Військово-інженерному Училищі та Військово-інженерній Академії спочатку на посаді викладача, пізніше – ад'юнкта-професора.

У 1857 та 1861 рр. Герсеванов їздив у довгострокові відрядження в чорноморські порти для того, щоб удосконалити свої знання в галузі портобудування.

У 1859–1860 рр. Михайло Миколайович видав курс будівельного мистецтва літографованим виданням. Потім, переробивши його, випустив у 1861–1862 рр. в Петербурзі «Лекції про морські споруди з атласом креслень». Ці лекції зразу привернули до себе увагу всієї інженерної та наукової спільноти Росії. Їх можна вважати першим повним курсом по частині морського будівництва.

© Балашова-Сукач Я. О., 2012

ISSN 2079-0074 Вісник НТУ «ХПІ», 2012 № 42 (948)

3